

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט מאזן דאוד

המערער בתיק 6911-03-21 עיד ג'בילי
והמשיב בתיק 26917-03-21

נגד

המשיבה בתיק 6911-03-21 מיסא סח
והמערער בתיק 26917-03-21

ב"כ המערער: עו"ד אבו עקל-גזמאוי פאתן

ב"כ המשיבה: עו"ד ליאור חן

פסק דין

1

2

מבוא:

3

1. ערעור וערעור שכנגד על פסק דין מיום 17.1.21, שניתן על ידי כב' השופט מוחמד עלי, בת"א 17689-09-18, בבית משפט השלום בקריות.

5

6

2. פסק הדין דן בתביעה לפיצויים בשל פרסום "לשון הרע", כמשמעותה בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן "חוק איסור לשון הרע"), שנתקבלה באופן חלקי על ידי בית משפט קמא תוך חיוב המערער בתשלום פיצויים בסך 30,000 ₪ ושכ"ט עו"ד בסך 7,500 ₪.

9

10

11

3. בקליפת האגוז עיקר המחלוקת היא - אם קמה למשיבה עילת תביעה על פי חוק איסור לשון הרע, עקב טענתה שניתן היה לזהות מתוך הפרסום, שבו לו צוין במפורש שמה של המשיבה, כי הוא מיוחס לה?

13

14

15

16

הרקע העובדתי:

17

4. המשיבה הציגה עצמה בכתב התביעה כמשוררת מפורסמת וידועה ומכונה בקרב אנשי הרוח "משוררת הגליל". המשיבה ציינה כי זכתה במספר פרסים, בין היתר בפרס משרד

18

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

1 התרבות ובפרס "בוסתן" מטעם הספרייה הלאומית בירושלים. עוד ציינה המשיבה כי היא
2 בעלת תואר שני בשפה הערבית וחינוך לשוני וחברה פעילה בוועדת המעקב לענייני
3 התלמידים הערביים.
4

5. המערער הציג עצמו בכתב ההגנה כמחנך בבית ספר תיכון, מחבר ספרי לימוד, פעיל חברתי
6 ומתנדב במספר עמותות וחבר בוועדת המעקב לענייני החינוך הערבי.
7

8. למערער חשבון ברשת החברתית "פייסבוק" ולו קצת פחות מ- 5,000 חברים.
9

7. אין חולק כי ביום 6.9.18 פרסם המערער "פוסט" בשפה הערבית, שבו כתב:

"מי זאת 'המוכשרת' שמשורר ירדני כותב עבורה?

קיבלה לפני תקופה פרס!

מדוע הועדה לא ערכה בדיקה מעמיקה לפני מתן הפרס"

(להלן: "הפרסום הראשון").

8. עוד אין חולק כי יומיים לאחר הפרסום הראשון, קרי ביום 8.9.18, פרסם המערער "פוסט"
9 נוסף גם בשפה הערבית, בדמות סיפור מעשה, וכך כתב:

"מכוון!

10 סיפור על איש אחד שחי בכפר קטן. בבעלותו היו תרנגולות ומדי פעם
11 גילה כי מאן שהוא גונב לו תרנגולת אחת או שתיים. הלך האיש למסגד
12 והלין בפני השיח' על מעשה הגנבה. אמר האיש, הכפר קטן הוא, אנשיו
13 לא רבים, והוא חושש לטפול אשמת שווא על אחד מתושבי הכפר. אל
14 תדאג יש לי דרך לגלות מי הגנב – השיב לו השיח'.

15 למחרת היום התקהלו תושבי הכפר בזמן התפילה. השיח' החל לדרוש
16 בפניהם על יושר ועל עונשו של הגנב, וסיים את הדברים באמרו: תארו
17 לעצמכם חוצפתו של הגנב, אשר יושב ביננו ואף שכח להסיר את נוצות
18 התרנגולת מעל ראשו. או אז שלח הגנב את ידו לנגב את ראשו".

(להלן: "הפרסום השני").

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

9. עילת התביעה התבססה על שני הפרסומים הנ"ל. המשיבה טענה כי אמנם שמה לא הוזכר בשני הפרסומים הנ"ל, אך הם כוונו אליה וסימנים רבים מעידים על כך. סימנים אלה כוללים, לטענתה: העובדה כי היא זכתה בפרס ודבר קבלת הפרס פורסם ברבים; נתונים שקשורים אליה אשר ידועים ברבים; תגובות שהתפרסמו בקשר לשני הפרסומים; "פוסטים" נוספים שפרסם המערער בדף הפייספוק שלו ותגובות ביחס אליהן; וכן פרסומים נוספים.
 10. יש לציין כי בין המערער ובין המשיבה ובן זוגה התנהלו ומתנהלים מספר הליכים משפטיים בחזיתות שונות ובכלל זה תביעות לפי חוק איסור לשון הרע והליכים נוספים. כך למשל בהליך שהוגש בת"א (שלום קריות) 67508-12-19, שנפתח לאחר יותר משנה מהגשת התביעה בתיק דנן, ניתן פסק דין ביום 20.4.20, בו חויב המערער לשלם למשיבה פיצוי בסך 20,000 ₪, זאת לאחר שמותב אחר בבית משפט השלום בקריות החליט למחוק את כתב ההגנה שהגיש המערער משלא השיב לשאלון. על פסק הדין הזה הוגש ערעור על ידי שני הצדדים ובית משפט המחוזי דחה את ערעור המערער וקיבל את ערעור המשיבה ופסק סך של 40,000 ₪ (תחת הסכום של 20,000 ₪).
 11. מטעם המשיבה הוגשו שלושה תצהירי עדות ראשית: תצהיר המשיבה; תצהיר בן זוגה – עו"ד שאדי סח; ותצהיר של עו"ד ויסאם ח'רבוש, תצהיר "הוצא" ממכלול ראיות המשיבה לאחר שהמצהיר לא התייצב לחקירה. מטעם המערער הוגש תצהיר של המערער עצמו.
- קביעותיו של בית משפט קמא והכרעתו:**
12. לאחר שעייין בית משפט קמא בכתבי הטענות, בראיות הצדדים ובסיכומי טענותיהם, הגיע לכלל מסקנה שיש לקבל את התביעה באופן חלקי.
 13. בית משפט קמא סקר בפסק דינו את סוגיית הפרסום במדיה הטכנולוגית – "פייספוק", מאפייניה והייחודיות שבה: תמידיות – העובדה כי מידע דיגיטלי יימצא לעולם במרחב הווירטואלי ולא נוטה "להישכח" עם חלוף הזמן; כמות הידע וביזוריות הידע; שטף המידע הזורם על ציר הזמן – כמות המידע הזורמת ברשת היא עצומה במונחים של יחידות זמן, מה שמפורסם כעת, נדחק מהר מאד על ידי פרסום אחר; התפוצה המהירה של המידע והאוטומטיות של הפצת המידע – באמצעות פעולה טכנית פשוטה ניתן לפרסם נתון לאלפי אם לא מיליוני קוראים; זמינות ונגישות המידע – לצורך איתור המידע המצוי ברשת אין צורך במאמץ גדול, חיפוש במנועי החיפוש עשוי להוביל לחשיפה למידע מרבי; האנונימיות – האפשרות הקלה יחסית לפרסם נתונים בצורה אנונימית; התיווך בין המשתמש/המפרסם

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

- 1 לבין ספקיות השירות; הצפנת המידע – ראו בש"פ 6071/17 מדינת ישראל נ' פישר (ניתנה
- 2 ביום 27.8.18); ח'אלד ג'נאים, מרדכי קרמניצר ובוועז שנור "דיני לשון הרע – הדין המצוי
- 3 והדין הרצוי" 12, 255-256 (2019) (להלן: ג'נאים, קרמניצר ושנור); רע"א 4447/07 מור נ'
- 4 ברק אי.טי.סי. [1995] החברה לשירותי בזק בינלאומיים בע"מ, פ"ד סג(3) 664, 694 (2010)
- 5 (להלן: עניין מור)).
- 6
- 7 14. לאחר מכן, עבר בית משפט קמא לבחון אם הפרסום מהווה לשון הרע וקיומן של הגנות לפי
- 8 חוק איסור לשון הרע.
- 9
- 10 15. בית משפט קמא הפנה להלכה לפיה המבחן אם יש לשון הרע בביטוי שפורסם, אינו תלוי,
- 11 לא בכוונת המפרסם ואף לא באופן בו הובן הפרסום על ידי הנפגע, אלא על פי אמות מידה
- 12 אובייקטיביות.
- 13
- 14 16. צוין כי אין מחלוקת של ממש על כך שתוכן הפרסום, ככל שניתן לזהותו כמתייחס למשיבה,
- 15 מהווה לשון הרע לפי החוק.
- 16
- 17 17. בית משפט קמא אינו סבור כי הפרסום השני כשלעצמו משום פרסום לשון הרע.
- 18
- 19 18. בית משפט קמא ציין כי המערער לא הציג הגנה מבין ההגנות הקבועות בחוק אסור לשון
- 20 הרע שהפרסום המכפיש עשוי לחסות בצלן.
- 21
- 22 19. בית משפט קמא סבר כי על בסיס שני הפרסומים עצמם, במנותק מיתר הנסיבות, קשה
- 23 לקבוע כי אדם סביר היה מזהה את הפרסומים כמתייחסים למשיבה.
- 24
- 25 20. בית משפט קמא בחן את הסימנים העולים משני הפרסומים ובמיוחד עניין הפרס וקבע כי
- 26 על בסיס סימן זה לבדו, לא ניתן לומר כי בעיני האדם הסביר ניתן להבין כי המשיבה היא
- 27 מושא הפרסום. לכן הסיק בית משפט קמא כי לו שני הפרסומים הנ"ל עמדו לבדם, הרי לא
- 28 ניתן לקבוע לפי מבחן אובייקטיבי כי הפרסומים מתייחסים למשיבה.
- 29
- 30 21. בית משפט קמא הפנה לסעיף 3 לחוק איסור לשון הרע והגיע למסקנה כי הפרסום המכוון
- 31 לאדם שטוען שנפגע מהפרסום יכולה להשתמע מנסיבות חיצוניות לפרסום או משילוב
- 32 שניהם וכן ממכלול של נתונים שאופפים את הפרסום.
- 33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-03-6911 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

22. בית משפט קמא בחן את התגובות וגם את הפרסומים הנוספים שפורסמו לאחר הגשת התביעה: הפרסום הראשון מיום 21.4.19, שבמסגרתו "דיווח" המערער על מהלך קדם המשפט שהתקיים בתיק זה, שם הוא כתב בין היתר:

"בישיבה המקדמית של תביעת 'מי היא המשוררת שעבורה כותב משורר ירדני', השופט שאל את בא כח המשוררת, מה ההוכחות שיש לך על כך שהכוונה היא לתובעת, למרות שלא הוזכר שם הפרס מועד מתן הפרס ושם המוסד. תשובת עורך הדין 'לעניינים בינלאומיים', כן, יש הוכחה, היא קיבלה את הפרס בשנת 2017 והיא היחידה שקיבלה את הפרס..." - (נספח ז' לתצהיר המשיבה).

הפרסום הנוסף השני מיום 17.7.19 בו כתב המערער:

"בבוקר בבית המשפט בעניין תביעת 'המשוררת שמשורר ירדני כותב עבורה' ישיבה ראשונית! ובערב בהרצאת אשרף קורטאם בכרמיאל ולסיום כמובן עם מוחמד סלאח!" (נספח ו' לתצהיר המשיבה)

בתגובות על הפרסום הזה נרשם: "בהצלחה, אני עוד אבקש מהמשוררת למסור דרישת שלום למשורר הירדני ולבעלה עורך הדין ולחברתם הקרובה שניתן לה תואר שגרירת האנושות..."

23. בית משפט קמא קבע כי הפרסומים הנוספים האלו, המהווים המשך ישיר של שני הפרסומים הקודמים, כשהם מצטברים ליתר הנתונים מקימים פוטנציאל לזהות את הפרסומים המכפישים עם המשיבה וכי אמנם, שמה של המשיבה לא הוזכר כלל ולא הוזכרו פרטים אודותיה, אולם ההליך המשפטי איננו חסוי וניתן בבדיקה פשוטה לגלות את זהותם של המתדיינים.

24. בית משפט קמא הפנה לפרסום נוסף מיום 17.3.19 שבו העלה המערער לפייסבוק את מכתב ההתראה ששלח בא כוח המשיבה למערער, שבו צויין שמה המפורש של המשיבה – **"בשם מרשתי הגב' מיסא סח הירני פונה אליך בדברים הבאים"** - וכן צוין בין היתר:

"לא רק שאתה פועל באמצעות הפייסבוק להשמיץ את מרשתי, לא רק שהוצאת עליה שמועה רעה שסופר ירדני כותב לה שירה, אתה ממשיך גם לפעול בדרך לא דרך לפגוע במרשתי" (נספח 12 לתשובת המשיבה לערעור).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

25. בית משפט קמא האמין לגרסת המשיבה כי המערער העלה בפייסבוק את מכתב ההתראה ככתבו וכלשונו ובכך מסר אינדיקציה, הפעם מפורשת, כי שני הפרסומים הקודמים אכן מתייחסים למשיבה.

26. בסוף דבריו קבע בית משפט קמא כי אומנם, על בסיס שני הפרסומים הקודמים עצמם לא ניתן לזהות כי הם מתייחסים למשיבה. אולם, הצטברות פרסומים נוספים, שחלקם נעשה ע"י המערער, הובילו למסקנה כי לפי מבחן אובייקטיבי ניתן לזהות הפרסום המהווה לשון הרע כמתייחס למשיבה ולכן על המערער לפצות את המשיבה.

27. אשר לרכיב הפיצוי המגיע למשיבה החליט בית משפט קמא לקבל את התביעה באופן חלקי במובן זה שחייב את המערער לשלם למשיבה את הסך של 30,000 ₪ בתוספת שכ"ט עו"ד בסך כולל של 7,500 ₪ - (יוער כי המשיבה תבעה פיצוי בסך 140,000 ש"ח בגין כל פרסום ובסה"כ 280,000 ₪ בגין שני הפרסומים).

28. בית משפט קמא ציין כי המשיבה מבססת את תביעתה לפיצוי על סעיף 7א(ג) לחוק איסור לשון הרע וכי בנסיבות המקרה המשיבה לא הניחה תשתית מספקת שמאפשרת את הקביעה כי הפרסום היה "בכוונה לפגוע" במובן סעיף 7א(ג) לחוק. עוד ציין בית משפט קמא כי המשיבה לא הניחה ראיות לפגיעה קונקרטית.

מכאן הערער שבפניי.

טענות הצדדים:

טענות המערער:

29. המערער ביקש לקבל את הערעור ולדחות את התביעה תוך חיוב המשיבה בשכ"ט עו"ד והוצאות. לחילופין, עתר המערער להפחתת סכום הפיצוי לערכי מטרד בלבד.

30. לטענת המערער, הידרשות בית משפט קמא לנתונים ופרסומים שפורסמו לאחר הגשת התביעה הינה מוטעית.

31. עוד טען המערער כי טעה בית משפט קמא עת לא ייחס חשיבות מספקת לקביעתו כי האדם הסביר לא היה מזהה מהפרסום עצמו כי מתייחס הוא למשיבה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

- 1 32. בטיעוניו בפניי הדגיש המערער כי במועד הפרסום נשוא כתב התביעה לא היה שום נתון
2 חיצוני בידענתו של האדם הסביר. לטענתו, טעה בית משפט קמא שהתבסס על נתונים
3 מאוחרים לפרסום ובכך נגרם למערער עיוות דין.
4
5 33. המערער ציין כי האדם הסביר קרא את הפרסום ביום 6.9.18 ולא היו בפניו אותם נסיבות
6 חיצוניות, הדבר מקבל משנה תוקף כשאנו מדברים על פרסום בפייסבוק שיש לא מאפיינים
7 ייחודיים. עוד ציין המערער כי הפרסום לא הזכיר את שמה של המשיבה ולא היה ניתן
8 להבין בשעתו כי המרער התכוון למשיבה ולכן הרכיב של "נצחיות" אינו מתקיים בענייננו.
9
10 34. המערער טען כי המשיבה לא ביקשה כי ההליך ינוהל בדלתיים סגורות בהתאם לסעיף 21
11 לחוק איסור לשון הרע, אדרבא, זוגה של המשיבה פרסם בעצמו פרסומים לפיהן הוא עדכן
12 את קהל עוקביו כי הוא הולך להגיש תביעה בתיק המשוררת וכי הוא רוצה ללמד את
13 האחראי לקח.
14
15 35. לטענת המערער, טעה בית משפט קמא עת דן בתגובות של אנשים אחרים לרבות פרסומים
16 עצמאיים ובמועדים רחוקים (מס' חודשים) אחרי הפרסום של המערער.
17
18 36. המערער טען כי הידרשות בית משפט קמא לנתונים חיצוניים לפסק הדין היתה לא נכונה.
19 לטענתו, גם בהנחה שהנתונים שהתבסס עליהם בית משפט קמא היו נכונים הרי אין
20 עומדות בפני הקורא הסביר יחידיו ובמיוחד כשאנו עוסקים בפרסומים המפוזרים על פני
21 פרסומים שונים בזמנים שונים.
22
23 37. לטענת המערער, הגנת תום הלב לא נבחנה כלל וכלל ע"י בית משפט קמא.
24
25 38. אשר לגובה הפיצוי, המערער הפנה לפסיקה וטען כי סכום הפיצוי שנפסק נגדו גבוה במיוחד.
26
27 39. לטענתו, הפרסום לא הובן ע"י הציבור כמכוון למשיבה, הפרסום לא גרם למשיבה נזק וכי
28 המשיבה המשיכה בחייה כרגיל ואף התקדמה והצליחה ללא מפרע.
29
30 **טענות המשיבה:**
31
32 40. המשיבה ביקשה לדחות את הערעור שהגיש המערער וציינה כי הפרסומים הכפישו אותה
33 וכי ניתן להבין כי הפרסומים התייחסו לה ואנשים אכן הבינו כי המשוררת היא המשיבה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

- 1 עוד ציינה כי לזכות המערער לא עומדות טענות הגנה וכי לשם הטוב של המשיבה נגרם נזק
- 2 אדיר.
- 3
- 4 41. בטיעוניה בפניי התנגדה המשיבה לכל הרחבת חזית ולעובדה שהנסיבות החיצוניות לא היו
- 5 בידיעה של אנשים שאליהם הופנה הפרסום. לטענת המשיבה אין כל הגבלה על הידרשות
- 6 לנסיבות חיצוניות.
- 7
- 8 42. עוד טענה המשיבה כי נגרם לה נזק אדיר בהיבט הרכושי ובהיבט האישי וכי התנהגות
- 9 המערער לפני המשפט ובמהלכו מצריכה החמרה עמו בקביעת סכום הפיצוי. לטענתה
- 10 המערער פעל בחוסר תום לב במהלך ההליך, לא הפנים חומרת מעשיו וחומרת הנזק שנגרם
- 11 למשיבה ולא הביע חרטה.
- 12
- 13 43. בערעור שכנגד, ביקשה המשיבה להתערב בסכום הפיצוי ולפסוק לה סך של 300,000 ₪
- 14 בתוספת שכ"ט עו"ד והוצאות משפט. המשיבה ציינה כי נגרם לה נזק אדיר, בפרט, לנוכח
- 15 העובדה שלמערער יש חברים רבים מתחום השירה והכתיבה הספרותית אשר מאמינים
- 16 לדבריו ורואים בו אדם אמין. עוד ציינה המשיבה כי המערער התכוון לפגוע בה והתנהגותו
- 17 מלמדת על זלזול רבתי בבית המשפט.
- 18
- 19 **דיון והכרעה:**
- 20
- 21 44. עסקינן בפרסום במדיה טכנולוגית כאשר זירת הפרסום היא הרשת החברתית – פייסבוק.
- 22
- 23 45. ראשית כל, אציין כי הוראות חוק איסור לשון הרע חלות גם על הפרסומים בפייסבוק וזאת
- 24 בשינויים המתחייבים – ראו והשוו עניין מור.
- 25
- 26 46. בית המשפט העליון ערך לאחרונה סקירה מקיפה למאפיינים הייחודיים של הפרסום ברשת
- 27 החברתית – פייסבוק והתייחס גם לדיני לשון הרע בעידן הטכנולוגי בקובעו כי:
- 28
- 29 "חוק איסור לשון הרע חל גם על פרסומים ברשת האינטרנט... החוק נחקק לפני למעלה
- 30 מיובל שנים, מבלי שהמורכבויות של עידן הניו-מדיה היו נגד עיניו של המחוקק. אולם,
- 31 בית משפט זה כבר התייחס לכך שבהעדר עדכון ראוי של דיני לשון הרע, יש להחילם על
- 32 פרסומים ברשת בשינויים המתחייבים, ולא להניח קיומה של לקונה... עם זאת, החלה זו
- 33 צריכה להתחשב בין היתר במאפיינים השונים של רשת האינטרנט. כך, יש לתת את

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

הדעת לכך שרשתות חברתיות הפכו להיות זירה מרכזית של מידע ודעות, מעין "כיכר העיר" מודרנית ... הזמינות והנגישות של הרשת החברתית מאפשרת לחלוק מידע ולהביע דעות שונות ביתר קלות וכן להרחיב את תפוצתם של פרסומים לכלל הציבור ללא השקעת משאבים של ממש, בשונה מאשר בעבר ... בשלב זה של התפתחות הפסיקה לא יכול להיות ספק כי פעולה ישירה של כתיבת "סטטוס" או "פוסט" ברשת החברתית היא אכן פרסום כמובנו בחוק, ועל כן עשויה להקים עילה לתביעה ככל שיש בו משום לשון הרע – [רע"א 1239/19 שאול נגד חברת ניידלי תקשורת (ניתן ביום 8.1.20), שם, פסקה 36 ופסקה 42].

השאלות העיקריות שבמחלוקת;

47. במקרה דנן מתעוררות השאלות הבאות:

(-) שאלת זיהוי הנפגע: האם ניתן להבין משני הפרסומים כי המשיבה היא מושא הפרסום?

(-) האם הנתונים הנוספים שכוללים פרסומים נוספים, רמיזות ותגובות שנרשמו בזיקה לשני הפרסומים מוליכים למסקנה כי ניתן לזהות את הפרסום כמתייחס למשיבה?

(-) האם במקרה כמו שלפנינו, בו שם הנפגע לא צוין בפרסום ניתן להידרש לנסיבות חיצוניות במובן סעיף 3 לחוק איסור לשון הרע, גם כאשר נסיבות אלה התרחשו לאחר הגשת התביעה?

48. טרם בחינת השאלות כסדרן, אתייחס לשני הפרסומים שעליהם התבססה המשיבה בתביעתה כמקימים עילת תביעה.

האם שני הפרסומים מהווים פרסום לשון הרע;

49. אדגיש כי בענייננו, אין מחלוקת שתוכן הפרסום הראשון, ככל שניתן לזהותו כמתייחס למשיבה, מהווה לשון הרע לפי סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע אשר קובע:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז, או ללעג מצידם.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

- 1 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- 2 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם אחרת, בעסקו, במשלח ידו או
- 3 במקצועו;
- 4 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או
- 5 מוגבלותו;
- 6 בסעיף זה "אדם" – יחיד או תאגיד"
- 7
- 8 50. המבחן לפרשנות הפרסום לצורך בחינת השאלה האם מדובר בלשון הרע, הוא מבחן
- 9 אובייקטיבי ; דהיינו: "המבחן הקובע הוא מהי, לדעת השופט היושב בדין, המשמעות
- 10 שקורא סביר היה מייחס למילים." - (ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, פ"ד מג (2) 333
- 11 (להלן: "תומרקין").
- 12
- 13 בהקשר זה נקבע בפסיקה כי "אין חשיבות לכוונת המפרסם או לדרך שבה הובן הפרסום
- 14 על-ידי הטוען לפגיעה בו" - ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2), ראו גם ע"א 334/89
- 15 מיכאלי נ' אלמוג, מו(5) 555.
- 16
- 17 51. אכן כפי שקבע בית משפט קמא הפרסום הראשון המייחס לאותה "מוכשרת" "ניכוס
- 18 יצירות שאינן שלה, אלא נכתבו עברה על ידי אחר" הינו פרסום מכפיש ופוגע פגיעה כפולה
- 19 ומוכפלת באדם אליו מיוחסים הדברים.
- 20
- 21 52. אשר לפרסום השני גם אני סבור כי אין בו כשלעצמו משום פרסום לשון הרע וכי תוכן
- 22 הפרסום – המשל עצמו אינו מהווה לשון הרע.
- 23
- 24 האם חלה על הפרסום הראשון אחת מההגנות הקבועות בחוק איסור לשון הרע;
- 25
- 26 53. בית משפט קמא דן בשאלה זו וקבע כי המערער לא הציג הגנה מבין ההגנות הקבועות בחוק
- 27 וכי המערער הסתפק בטענה כי בפרסום קיים עניין ציבורי. עוד קבע בית משפט קמא כי גם
- 28 בהנחה כי קיים עניין ציבורי בפרסום המכפיש, הרי קיום אינטרס ציבורי הוא כשלעצמו
- 29 לא מהווה הגנה. מה גם המערער לא הוכיח כי הפרסום הוא אמת.
- 30
- 31 54. דעתו של בית משפט קמא בעניין זה מקובלת עלי ולא מצאתי כל מקום להתערב בעניין זה.
- 32 המערער לא הביא שום ראיה בפני בית משפט קמא שתעיד על כך שאכן השירים שהמשיבה
- 33 פרסמה ואשר הביאו לזכייתה בפרס, אינן פרי רוחה אלא נכתבו ע"י משורר ירדני ולכן לא
- 34 הצליח להוכיח כי תוכן הפרסום הוא אמת.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

שאלת זיהוי הנפגע – האם ניתן להבין משני הפרסומים כי המשיבה היא מושא הפרסום;

55. על אף שבית משפט קמא סבר כי היה בפרסום הראשון ביטוי הממלא אחר הדרישות של סעיף 1 לחוק איסור פרסום לשון הרע, קבע כי בסיס הסימנים שבפרסום הראשון לא ניתן לומר כי בעיני האדם הסביר ניתן להבין כי המשיבה היא מושא הפרסום, כאשר שמה של המשיבה לא צויין במפורש בפרסום הראשון.

56. אציין כי שני הפרסומים לא דנו ב"אדם" שניתן לזהותו, כדרישת הסיפא של סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, לפיו "בסעיף זה 'אדם' – יחיד או תאגיד". כך שמסקנתו של בית משפט קמא שלא ניתן לקבוע לפי המבחן האובייקטיבי כי שני הפרסומים מתייחסים למשיבה, מקובלת עלי.

57. גם אני סבור כי על בסיס שני הפרסומים עצמם, במנותק מיתר הנסיבות החיצוניות, קשה לקבוע לפי המבחן האובייקטיבי כי אדם סביר היה מזהה את הפרסומים כמתייחסים למשיבה.

זיהוי נפגע כתוצאה מנסיבות חיצוניות;

58. סעיף 3 לחוק איסור לשון הרע, שכותרתו "דרכי הבעת לשון הרע", קובע כי:

"אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא והתייחסותה לאדם הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה."

קרי, בהתאם לסעיף זה, ניתן לקשור בין האדם לפרסום על בסיס נסיבות חיצוניות, או על בסיס שילוב בין הדברים לבין נסיבות חיצוניות.

59. ההלכה הפסוקה קובעת כי, על מנת שתתמלא הדרישה לזיהוי הנפגע, האדם הסביר אמור לזהות מתוך הפרסום הפוגע והנסיבות הקשורות בו באופן ברור מי הוא האדם אשר אליו מתייחסים הדברים שהם לשון הרע – לעניין זה יפים דבריו של השופט דנציגר בע"א 8345/08 עו"ד עופר בן נתן ואח' נ' מוחמד בכרי (ניתן ביום 27.7.11), כי:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

1 "שילוב הוראות סעיפים 1 ו-3 לחוק מלמד על אימוץ אחד מן התנאים להוכחת קיומה של
2 עילת תביעה בגין פרסום לשון הרע על פי המשפט המקובל, ולפיו על מנת שתקום עילה
3 לנקיטת הליך בגין הוצאת לשון הרע יש להראות כי זו התייחסה ליחיד או ליחידים
4 מסוימים וכאשר ההליך ננקט על ידי הנפגע עליו להראות כי הדברים מתייחסים אליו.
5 אמנם, אין הוראה מפורשת בעניין זה אך זו נלמדת מסעיף 1 לחוק אשר קובע כי מושא
6 הדברים חייב להיות "אדם" ומסעיף 3 לחוק המרחיב את המצע על בסיסו ניתן לקשור
7 בין האדם לפרסום לנסיבות חיצוניות או לשילוב של הנסיבות החיצוניות עם הדברים
8 עצמם... דרישת הזיהוי הינה דרישה מהותית ולא טכנית. השאלה אינה האם שמו של
9 אדם צוין באופן מפורש בדברים שפורסמו. כפי שנקבע בסעיף 3 לחוק, דרישת הזיהוי
10 תמולא באותם המקרים בהם מיוחסים דברים שפורסמו לפרט הטוען לפגיעה באופן
11 משתמע מן הפרסום או כתוצאה מנסיבות חיצוניות או משילובם של הפרסום והנסיבות
12 החיצוניות ... כך למשל, במקרים בהם לא נזכר שמו של אדם בדברים שפורסמו אך
13 נזכרים או מוצגים פרטים המביאים לזיהויו בידי הסביבה הקרובה לו או אף בידי סביבה
14 רחבה יותר - יכול שיימצא המפרסם (או יתר האחראים לפרסום) חייב בגין הוצאת לשון
15 הרע, ובלבד שהמדובר בנתונים שהם בידיעתם הרגילה של אלו ששמעו את הדברים או
16 קראו אותם ... הבחינה המהותית של זיהוי הפרט מתיישבת היטב עם אופייה של הזכות
17 לשם טוב. זכות זו נוגעת להערכת האדם על ידי סביבתו הקרובה והרחוקה. היא אינה
18 מגינה על רגשותיו של הפרט לכשעצמן. משכך, מתחייבת המסקנה כי בכל מקרה ומקרה
19 יש לבחון האם הערכת הסביבה כלפי הפרט עלולה הייתה להשתנות כתוצאה מן הפרסום.
20 ככל שהדברים נוגעים לדרישת הזיהוי, מתבטא הדבר בבחינה, על פי מדד אובייקטיבי,
21 האם האדם הסביר היה קושר בין הדברים לבין הפרט ומזהה אותם כמי שהתייחסו אליו.
22 בהעדר זיהוי של הפרט וייחוס הדברים אליו - לא עלולה להיגרם פגיעה בשמו הטוב אף
23 אם הוא עצמו חש שרגשותיו נפגעו. המבחן האובייקטיבי נגזר ממהות הזכות לשם טוב -
24 הערכת הסביבה את הפרט ... (שם, פסקה 32-35).
25
26 ראו גם "דיני לשון הרע" של אורי שנהר, תשנ"ז – 1997, בעמ' 123-125; "דיני לשון הרע
27 הדין המצוי והדין הרצוי" של חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר ובועז שנור, מהדורה שניה
28 מורחבת, בעמ' 219; תומרקין בעמ' 337; ע"א 723/74 הוצאת עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת
29 החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2) 281, 293 (1977).
30
31 60. בפסק הדין שניתן בע"א 1697/11 א. גוטסמן אדריכלות בע"מ נ' אריה ורדי (23.1.2013)
32 עמד בית המשפט על דרישת הזיהוי (באותו מקרה נדון סעיף 2 (11) לחוק הגנת הפרטיות,
33 התשמ"א-1981, אולם בית המשפט דן על דרך האנלוגיה בדרישת הזיהוי על פי חוק איסור

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

לשון הרע) תוך שקבע את הדברים הבאים, שיפים גם לעניין דרישת הזיהוי לפי חוק איסור
לשון הרע:

"לצורך בחינת השאלה האם ניתן לקשור בין אדם לבין מידע מסוים, הוצע בספרות מבחן
ה"דה-אנונימיזציה". לפי מבחן זה, אם יש בידי גורם כלשהו מפתח שמאפשר לבצע
"הנדסה חוזרת" (reverse engineering), קרי: לשייך את המידע שפורסם לאדם
מסוים – אזי ישלומר מלכתחילה כי המידע הוא מידע מזהה (מיכאל בירנהק מרחב פרטי
– הזכות לפרטיות בין משפט לטכנולוגיה 191-193 (2010)). על כן, כאמור, אין זה הכרחי
כי שמו של אדם או תמונתו יופיעו לצד הפרסום; די בכך שניתן לקשור, באמצעים
כלשהם, בין המידע לבין אדם ספציפי על דרך ביצועה של "הנדסה חוזרת". ברי כי
"הנדסה חוזרת" כזו עשויה להתרחש בעיקר כאשר המידע שפורסם כולל אפיונים
מובחנים ומיוחדים (השוו: Motschenbacher v. R.J. Reynolds Tobacco Co., 498
(F.2d 821, 827 (9th Cir. 1974))."

לאור ההלכות לעיל, דעתי כדעת בית משפט קמא כי במקרה דנן, הפרסומים הנוספים
והתגובות מהווים המשך ישיר של שני הפרסומים הקודמים, וכשהם מצטברים ליתר
הנתונים מקימים פוטנציאל לזהות את הפרסומים המכפישים עם המשיבה. הצטברות
הפרסומים הנוספים האלה, המהווים נסיבות חיצוניות במובן סעיף 3 לחוק, עונה על
המבחן האובייקטיבי הנדרש, לפיו האדם הסביר היה קושר בין הדברים האמורים בפרסום
הראשון לבין המשיבה באופן ישיר ומזהה אותה כמי שהתייחסו ספציפית אליה.

**האם ניתן להידרש לראיות חיצוניות במובן סעיף 3 לחוק איסור לשון הרע, גם לאחר הגשת
התביעה;**

61. אשר לפרסומים שפורסמו לאחר הגשת התביעה, הרי בית משפט קמא קבע ובצדק, כי אין
מניעה להידרש לפרסומים אלו בפן הראייתי לצורך בחינת השאלה האם ניתן לזהות את
שני הפרסומים מושא כתב התביעה כמתייחסים למשיבה. זאת ועוד, בפן הדיוני המערער
לא התנגד להגשת פרסומים אלו כראיות. מה גם, המשיבה שהגישה את הפרסומים האלה
במסגרת תצהיר עדות ראשית, לא הציגה אותם כפרסומים שמקימים עילת תביעה נוספת.

62. אוסיף ואדגיש כי המשיבה אינה חייבת בצירוף ראיות לכתב התביעה, אלא לפרט את
הרצאת העובדות המהותיות - ראו תקנה 71(א) לתקנות הקודמות – תקנות סדר הדין
האזרחי, תשמ"ד – 1984, וכן ראו רע"א 2904/95 מדינת ישראל נ' עלי ג'אבר סולימאן אל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

הוזייל, פ"ד מ"ט(2), 40, 42-43 (1995); רע"א 9095/17 דוגל ייזום והשקעות בע"מ נ' מדינת ישראל – רשות מקרקעי ישראל, פסקה 11 (ניתן ביום 31.1.18).

63. זאת ועוד, אציין כי לאור המאפיינים היחודיים בפרסום ברשת החברתית (הזמינות והנגישות), ניתן לגשת בקלות לכל הפוסטים של אותו מפרסם הן הקודמים והן החדשים גם אם הם פורסמו בזמנים שונים וזאת כמובן, כל עוד המפרסם לא מחק את הפוסטים הקודמים כמו במקרה דנן שבו המערער לא חדל מלפרסם מידע אודות המשוררת "המוכשרת" שמשורר ירדני כותב עבורה", גם במהלך הדיונים בתיק דנן כשבחר להמשיך ולדווח משיבות קדם המשפט לרבות פרסום על דף הפייסבוק שלו - מכתב ההתראה שנשלח אליו מעו"ד של המשיבה, ככתבו וכלשונו, שבמסגרתו צוין שמה של המשיבה באופן מפורש וכן צוין אותו מידע הכתוב בפרסום הראשון "שסופר ירדני כותב לה שירה". בכך מסר המערער אינדיקציה, הפעם מפורשת, כי לפחות הפרסום הראשון אכן מתייחס למשיבה. יוער כאן, כי המערער הכחיש כי הוא פרסם את המכתב בדף הפייסבוק, אך בית משפט קמא האמין לגרסת המשיבה בעניין פרסום מכתב זה ואין זו דרכה של ערכאת הערער להתערב בממצאי מהימנות.

הנגישות וההמשכיות שמאפיינת את הפרסום בפייסבוק מובילה לכך שהקורא יוכל בקלות לעקוב אחרי רצף הפרסומים ולקשור ביניהם, כאשר הצטברותם יחד מובילה למסקנה כי לפי המבחן האובייקטיבי של האדם הסביר ניתן לזהות את הפרסום המכפיש כמתייחס למשיבה ולכן יש לחייב את המערער לפצות את המשיבה.

שאלת שיעור הפיצוי המתאים בנסיבות העניין;

64. כאמור, המשיבה ביססה את תביעתה בפני בית משפט קמא על סעיף 7א(ג) לחוק איסור לישון הרע הקובע כי:

"במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע, פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן (ב), ללא הוכחת נזק"

סעיף קטן (ב) אליו מפנה סעיף 7א(ג) קובע כי "במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק"

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

- 1 לפי המנגנון הקבוע בסעיף 7א(ב) לחוק איסור לשון הרע, שניתן לכנותו "מסלול סטטוטורי"
2 רשאי בית משפט להשית פיצויים בסכום של עד 50,000 ש"ח ללא הוכחת נזק על מפרסם
3 פרסום דיבתי או כפל הסכום אם הפרסום נעשה בכוונה לפגוע, בהתאם למסלול הקבוע
4 בסעיף 7א(ג) לחוק איסור לשון הרע - ע"א 6903/12 **Canwest Global**
5 **Communications Corp נגד אלי עזור** (ניתן ביום 22.7.15) (להלן: "Canwest").
6
7 בהקשר זה, נקבע בפסיקה כי לשם הוכחת "**כוונה לפגוע**" בהתאם לסעיף 7א(ג) לחוק איסור
8 פרסום לשון הרע, יש צורך להוכיח "**התנהגות זדונית**" של כוונה "**של ממש**" לפגוע – ראו
9 רע"א 5022/13 **הרב אמנון יצחק נ' דנון תקשורת בע"מ** (ניתן ביום 08.09.13), שם נפסק,
10 כי "... **אם די יהיה בקיומה של צפיות שהפרסום המעוול יפגע במושא הדברים על מנת**
11 **שייקבע כי מדובר בפרסום שנעשה בכוונה לפגוע, נמצא שכל פרסום שיש בו לשון הרע,**
12 **בשל טבעו כזה, ייחשב כפרסום שנעשה בכוונה לפגוע. נדרש, אפוא, קיומו של יסוד**
13 **נוסף, של התנהגות זדונית, של כוונה 'של ממש' לפגוע...**" – (שם, פסקה 8).
14
15 ייאמר כי לא מצאתי להתערב במסקנת בית משפט קמא שלפיה המשיבה לא הניחה תשתית
16 מספקת שמאפשרת את הקביעה כי הפרסום היה בכוונה "של ממש" לפגוע במשיבה, במובן
17 סעיף 7א(ג) וכי בנסיבות העניין לא ניתן לקבוע כי מאחורי הפרסום קיימת התנהגות זדונית.
18 בית משפט קמא אף פירט בפסק דינו, כי אומנם המערער פיזר רמזים עבים ונתונים לגבי
19 זהותה של המשיבה, אולם קיימות אמירות באמצעותן ניסה המערער "להרחיק" את זיהוי
20 הפרסומים עם המשיבה.
21
22 משכך דעתי כדעת בית משפט קמא כי אין להחיל את המסלול הקבוע בסעיף 7א(ג) לחוק.
23
24 בית משפט קמא עבר לבחון שיעור הפיצוי לפי המסלול לפי סעיף 7א(ב) וקבע כי המשיבה
25 לא הניחה ראיות לפגיעה קונקרטית, למשל כי הוקצתה מפעילויות תרבות וחברה בעקבות
26 הפרסום; היקף הפגיעה – הפרסום המכפיש פגע בתכונותיה של המשיבה כאדם וכן
27 כיוצרת; היקף הפרסום – הפרסום נושא מאפיינים ייחודיים משום שהמדובר בפרסום
28 עקיף שלא הזכיר את שמה של המשיבה במפורש. בית משפט קמא התחשב גם בעובדה כי
29 תוך כדי ניהול ההליך המשפטי, עשה המערער פעולות שלא מעידות על התנצלות והפנמה
30 כי פרסומיו פגעו במשיבה, אלא המשיך בפרסומים, כאילו שדבר לא התרחש.
31
32 אציין כי קביעותיו הנ"ל של בית משפט קמא לפיה המשיבה לא הוכיחה פגיעה קונקרטית,
33 היא קביעה עובדתית, כאשר יודגש כי הלכה היא שבית משפט לערעורים לא יתערב בדרך
34 כלל בקביעות עובדתיות של הערכאה הדיונית והוא יעשה כן רק אם מסקנותיה אינן

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6911-03-21 ג'בילי נ' סח

תיק חיצוני:

עומדות במבחן ההיגיון והשכל הישר – ראו לעניין זה ע"א 718/06 אליהו סתחי נ' מדינת
ישראל (ניתן ביום 30.10.07); ע"א 8382/04 הסתדרות מדיצינת הדסה נ' מזרחי (ניתן ביום
2.2.06); ע"א 6768/01 רגב נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 22.4.04).

70. כשדנים בשיעור הפיצוי שיש לפסוק למי שלא נגרם לו נזק ממוני, קיימת דרך לחיוב
המפרסם מכוח הלכה שנקבעה זה מכבר בפסיקת בית המשפט העליון שלפיה חזקה היא כי
פרסום לשון הרע כשלעצמו גורם נזק כללי לשמו הטוב של הנפגע וכי לפסיקת פיצויים לפי
חזקה זו יתחשב בית המשפט במעמדו של הניזוק בקהילתו; בהשפלה ובסבל שהוא חווה;
בטיב הפרסום ובאמינותו; בהיקף התפוצה של הפרסום; ובמידת הפגיעה שיש בפרסום;
ובהתנהגות הצדדים לפני ואחרי הפרסום – ראו לעניין זה והשוו עניין Canwest; ע"א
2668/97 רופין נ' גלובס פבלישר עיתונות (1983) בע"מ, פ"ד נה(1) 725, 721 (1998); יובל
קרניאל ועמירם ברקת "הפיצויים בדיני לשון הרע: השם והשמן" עלי משפט ב 205, 211-
210 (2002); ע"א 9258/04 ח'ורי נ' חברת כל אל-ערב בע"מ, (ניתן ביום 21.6.05).

71. השיקולים שנבחנו ע"י בית משפט קמא לצורך קביעת שיעור הפיצוי מקובלים עלי ולכן לא
מצאתי מקום להתערב בסכום הפיצוי ללא הוכחת נזק שנפסק על ידי בית משפט קמא.

סוף דבר;

72. אשר על כן, אני דוחה את הערעור ואת הערעור שכנגד.

73. בשים לב לתוצאה אליה הגעתי ובהתחשב בכך שהמחלוקת בין הצדדים "צמחה מעבר
למידות סבירות" ובכך שמתנהלים הליכים שונים בין הצדדים בסוגיית לשון הרע, ואף
בתקווה להביא לשלום ולרגיעה בין הצדדים, החלטתי שלא לחייב בהוצאות, כך שכל צד
יישא בהוצאותיו.

ניתן היום, י' אב תשפ"א, 19 יולי 2021, בהעדר הצדדים.